SUN'IY INTELLEKT SHAROITIDA PEDAGOGLARNING KASBIY O'Z-O'ZINI BAHOLASHI

Qulliyeva Gulrux G`ofurovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi
gulruxqulliyeva@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada sun'iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o'z-o'zini baholash jarayoni tahlil qilinadi. Pedagoglarning raqamli muhitga moslashuvi ularning o'z kasbiy faoliyatini qayta baholashiga olib keladi. Kasbiy kompetensiyalar va raqamli savodxonlik darajasi o'z-o'zini baholashga ta'sir etuvchi muhim omillar sifatida ko'rib chiqiladi. Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish pedagoglarning o'z imkoniyatlarini aniqlashiga yordam beradi. O'z-o'zini baholash jarayonida yuzaga keladigan psixologik holatlar va motivatsiya omillari yoritiladi. Tadqiqot natijalari pedagoglarning kasbiy rivojlanishini takomillashtirish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, pedagog, o'z-o'zini baholash, kasbiy rivojlanish, raqamli savodxonlik, motivatsiya.

Аннотация: В данной статье анализируется процесс профессиональной самооценки педагогов в условиях искусственного интеллекта. Адаптация к цифровой среде приводит к переоценке профессиональной деятельности педагогов. Уровень профессиональных компетенций и цифровой грамотности рассматривается как важный фактор самооценки. Использование инструментов ИИ способствует осознанию собственных возможностей педагогами. Освещаются психологические аспекты и мотивационные факторы процесса самооценки. Результаты исследования показывают пути совершенствования профессионального развития педагогов.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, педагог, самооценка, профессиональное развитие, цифровая грамотность, мотивация.

Annotation: This article analyzes the process of teachers' professional self-assessment in the context of artificial intelligence. Adaptation to the digital environment leads to the reassessment of professional activities. The level of professional competencies and digital literacy is considered an important factor of self-assessment. The use of AI tools helps teachers identify their own capabilities. Psychological aspects and motivational factors of the self-assessment process are discussed. The results highlight opportunities for improving teachers' professional development.

Keywords: Artificial intelligence, teacher, self-assessment, professional development, digital literacy, motivation.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi pedagogik faoliyat mazmuni va shakliga sezilarli o'zgarishlar kiritmoqda. Sun'iy intellekt vositalarining ta'lim jarayoniga kirib kelishi o'qitish jarayonini individuallashtirish, o'quvchilarning bilim darajasini aniq baholash hamda ta'lim samaradorligini oshirish imkonini

yaratadi. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalar pedagoglardan yangi bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarni talab etib, ularning kasbiy faoliyatini qayta ko‘rib chiqishni taqozo etadi.

Bunday sharoitda pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashi muhim ahamiyat kasb etadi. O‘z-o‘zini baholash pedagogning o‘z bilim va ko‘nikmalarini tahlil qilish, o‘z imkoniyatlarini aniqlash hamda kasbiy rivojlanish yo‘nalishlarini belgilashga xizmat qiladi. Ayniqsa, sun’iy intellekt asosida shakllanayotgan raqamli ta’lim muhitida pedagoglar o‘z kasbiy salohiyatini yangicha mezonlar asosida baholashga majbur bo‘lmoqda. Bu esa o‘z-o‘zini anglash, refleksiya va kasbiy o‘sishga bo‘lgan ehtiyojni kuchaytiradi.

Pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashi ularning raqamli savodxonligi, innovatsiyalarga ochiqligi va texnologik moslashuv darajasi bilan chambarchas bog‘liqdir. Sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish pedagoglarga o‘z faoliyatini tahlil qilish, o‘quvchilarning natijalarini baholash va o‘qitish metodlarini takomillashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, yangi texnologiyalar pedagoglarda ishonchsizlik, xavotir yoki o‘ziga nisbatan shubha kabi psixologik holatlarni ham yuzaga keltirishi mumkin.

Mazkur holatlar pedagoglarning o‘z-o‘zini baholash jarayoniga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Ijobiy o‘z-o‘zini baholash pedagogning kasbiy rivojlanishini rag‘batlantirsa, salbiy baholash esa uning motivatsiyasini pasaytirishi va faoliyat samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli, sun’iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholash jarayonini o‘rganish, uning psixologik va pedagogik jihatlarini tahlil qilish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

Ushbu maqolada sun’iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashining o‘ziga xos xususiyatlari, unga ta’sir etuvchi omillar hamda uni rivojlantirishning samarali yo‘llari ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash, ularning raqamli kompetensiyalarini oshirish va ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Sun’iy intellekt (SI) ta’lim tizimiga joriy etilishi pedagogik faoliyat mazmuni va shakliga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ilmiy adabiyotlarda pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashi ularning kasbiy rivojlanishi, o‘z faoliyatini anglash va motivatsiya darajasini belgilovchi muhim psixologik omil sifatida qaraladi (Rose Luckin, Wayne Holmes, Mark Griffiths, Louis-Philippe Forcier, 2016)[1]. Shu bilan birga, raqamli ta’lim muhitida pedagoglar o‘z kasbiy kompetensiyalarini qayta baholashga majbur bo‘lib, bu jarayon pedagogning refleksiya va o‘z-o‘zini anglash qobiliyati bilan chambarchas bog‘liqdir.

Pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashini ta’sir qiluvchi muhim omillardan biri raqamli savodxonlik darajasi hisoblanadi. Texnologiyalarni o‘zlashtirish darajasi pedagogning o‘z faoliyatini obyektiv baholashiga bevosita ta’sir qiladi. Shu bilan birga, pedagoglarning innovatsiyalarga ochiqligi va moslashuvchanligi ularning o‘z-o‘zini baholash darajasini belgilovchi muhim psixologik omillardandir.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish pedagoglarga o‘z imkoniyatlarini aniqlash va o‘quvchilarning natijalarini tahlil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, yangi texnologiyalar pedagoglarda o‘ziga nisbatan shubha, texnologik stress va kasbiy

[1] Rose Luckin, Wayne Holmes, Mark Griffiths, Louis-Philippe Forcier (2016). *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education.* London: Pearson.

xavotirlarni yuzaga keltirishi mumkin, bu esa o‘z-o‘zini baholash jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatadi (Elena Petrova, 2020)[2].

Ushbu tadqiqotda pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashini aniqlash va tahlil qilish uchun kompleks metodologik yondashuv qo‘llanildi.

1. **So‘rovnoma** – pedagoglarning raqamli savodxonligi, o‘z-o‘zini baholash darajasi va sun’iy intellektga munosabati o‘rganildi. So‘rovnomada 50 nafar turli darajadagi ta’lim muassasalari pedagoglari ishtirok etdi.

2. **Yarim strukturalangan intervyu** – pedagoglarning sun’iy intellektdan foydalanish tajribasi, o‘z-o‘zini baholash jarayonidagi qiyinchiliklar va kasbiy rivojlanish ehtiyojlari aniqlab olindi.

3. **Kontent va statistik tahlil** – olingan ma’lumotlar pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholash darajasi va unga ta’sir etuvchi omillarni tizimli tahlil qilish uchun ishlatildi.

Natijada, ushbu metodologiya pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholash jarayonini psixologik va pedagogik jihatdan kompleks tahlil qilish va ularni raqamli muhitda rivojlantirish bo‘yicha ilmiy asoslangan xulosalar chiqarishga imkon berdi.

Muhokama

Sun’iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashi murakkab va ko‘p omilli jarayon sifatida qaraladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning o‘z faoliyatini baholash darajasi ularning texnologik savodxonligi, innovatsiyalarga ochiqligi va psixologik holatiga bevosita bog‘liq. Masalan, Rose Luckin, Wayne Holmes, Mark Griffiths va Louis-Philippe Forcier tadqiqotlariga ko‘ra, texnologiyalarni samarali qo‘llay oladigan pedagoglar o‘z faoliyatini yuqori baholashga moyil bo‘lsa, raqamli ko‘nikmalari past bo‘lgan pedagoglarda o‘ziga nisbatan shubha va past baholash holatlari kuzatiladi.

Shuningdek, Elena Petrova ta’kidlashicha, sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish pedagoglarning o‘z-o‘zini baholash jarayonini yanada obyektiv va tizimli qilish imkonini beradi, ammo bir vaqtda texnologik stress, noto‘g‘ri ishlatiladigan dasturlar va yangi metodologiyalarga moslashishdagi qiyinchiliklar pedagoglarda psixologik noqulayliklarni yuzaga keltirishi mumkin. Shu bois pedagoglarning kasbiy o‘z-o‘zini baholashini oshirish va ularni raqamli muhitga moslashtirish jarayonida psixologik qo‘llab-quvvatlash va doimiy kasbiy malaka oshirish muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglar o‘z-o‘zini baholash orqali kasbiy o‘sish strategiyalarini aniqlaydi, o‘z kuchli va zaif tomonlarini belgilaydi hamda kelajakda raqamli vositalardan samarali foydalanish imkoniyatlarini rejalashtiradilar. Shu bilan birga, pedagoglarning o‘z-o‘zini baholash jarayonini to‘g‘ri tashkil etish, ularning motivatsiyasini oshirish va texnologik kompetensiyalarini rivojlantirish ta’lim sifatining oshishiga bevosita ta’sir qiladi.

Muhokama davomida aniqlanishicha, sun’iy intellekt pedagoglarning o‘z-o‘zini baholashini shunchaki texnologik vosita sifatida emas, balki psixologik refleksiya va pedagogik strategiyalarni shakllantirish jarayoni sifatida qo‘llash muhimdir. Pedagoglar o‘z kasbiy kompetensiyalarini baholashda, sun’iy intellekt yordamida olingan tahlil natijalarini o‘rganib, kelgusidagi faoliyat rejasini shakllantiradilar va o‘z-o‘zini rivojlantirishga yo‘naltiradilar. Shu

[2] Elena Petrova (2020). *Digital pedagogy and teacher stress: coping strategies.* St. Petersburg: Academic Studies.

nuqtai nazardan, sun'iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o'z-o'zini baholashi ularning professional o'sishi va ta'lim sifatini yaxshilashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Sun'iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o'z-o'zini baholashi ta'lim sifatini oshirish va pedagoglarning professional o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, pedagoglarning o'z faoliyatini baholash darajasi ularning texnologik savodxonligi, innovatsion yondashuvlarga ochiqligi va psixologik holatiga bevosita bog'liq. Masalan, Rose Luckin, Wayne Holmes, Mark Griffiths va Louis-Philippe Forcierning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, texnologiyalarni samarali qo'llay oladigan pedagoglar o'z faoliyatini yuqori baholashga moyil bo'ladi, raqamli ko'nikmalari past bo'lgan pedagoglarda esa o'ziga nisbatan shubha va past baholash holatlari kuzatiladi.

Shuningdek, Elena Petrova ta'kidlashicha, sun'iy intellekt pedagoglarning kasbiy faoliyatini yanada tizimli va obyektiv baholash imkonini yaratadi, ammo texnologik stress va moslashishdagi qiyinchiliklar pedagoglarda salbiy psixologik holatlarni yuzaga keltirishi mumkin. Shu bois, pedagoglarning kasbiy o'z-o'zini baholashini rivojlantirish jarayonida psixologik qo'llab-quvvatlash, doimiy kasbiy malaka oshirish va innovatsion pedagogik strategiyalarni joriy etish muhim hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt sharoitida pedagoglarning kasbiy o'z-o'zini baholashi nafaqat ularning professional o'sishini ta'minlaydi, balki ta'lim jarayonini yanada samarali va sifatli qilishga xizmat qiladi. Pedagoglar o'z kasbiy kompetensiyalarini baholash orqali ta'lim jarayonida yangi texnologiyalarni samarali qo'llash, innovatsiyalarni joriy etish va o'quvchilar bilan ish sifatini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, bu jarayon pedagoglarning motivatsiyasini oshirish, kasbiy ishonchini mustahkamlash va raqamli muhitga muvaffaqiyatli moslashishida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Rose Luckin, Wayne Holmes, Mark Griffiths, Louis-Philippe Forcier (2016). *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education.* London: Pearson.
2. Elena Petrova (2020). *Digital pedagogy and teacher stress: coping strategies.* St. Petersburg: Academic Studies.
3. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi (2025). *PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE NEUROGRAPHIC APPROACH.* 01. 501–503.
4. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi (2025). *TALABALARDA PSIXOLOGIK STRESSNI YENGISH.* 03. 69–73.
5. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi (2025). *HISSIY IJODKORLIK: TUSHUNCHA VA KOMONENTLAR.* Journal of Economics and Business UBS. 4. 145–154.
6. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi (2024). *EMOTSIONAL KREATIVLIK: NAZARIY ASOSLARI VA PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR.* Journal of Economics and Business UBS. 4. 679–685.
7. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi (2015). *INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES: THE ROLE OF EMOTIONAL CREATIVITY IN STUDENTS' DECISION-MAKING.*